

Tisková zpráva

Názor občanů na drogy – květen 2019

- ⊗ Více než čtyři pětiny (83 %) dotázaných vnímají situaci užívání drog v ČR jako problém, necelá polovina (47 %) dotázaných pak vnímá užívání drog jako problém v místě svého bydliště.
- ⊗ Téměř polovina (48 %) veřejnosti soudí, že pozornost a péče věnovaná užívání drog příslušnými institucemi v ČR je přiměřená, necelá třetina (32 %) ji má za nedostatečnou a 5 % ji naopak vnímá jako přehnanou.
- ⊗ Výrazná většina dotázaných souhlasí, aby drogově závislým lidem byla poskytována poradenská pomoc zdarma (73 %). S poskytnutím léčby zdarma souhlasí více než třetina obyvatelstva (37 %) a s léčbou zdarma na omezený počet pokusů naopak souhlasí více než tři pětiny (61 %).

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

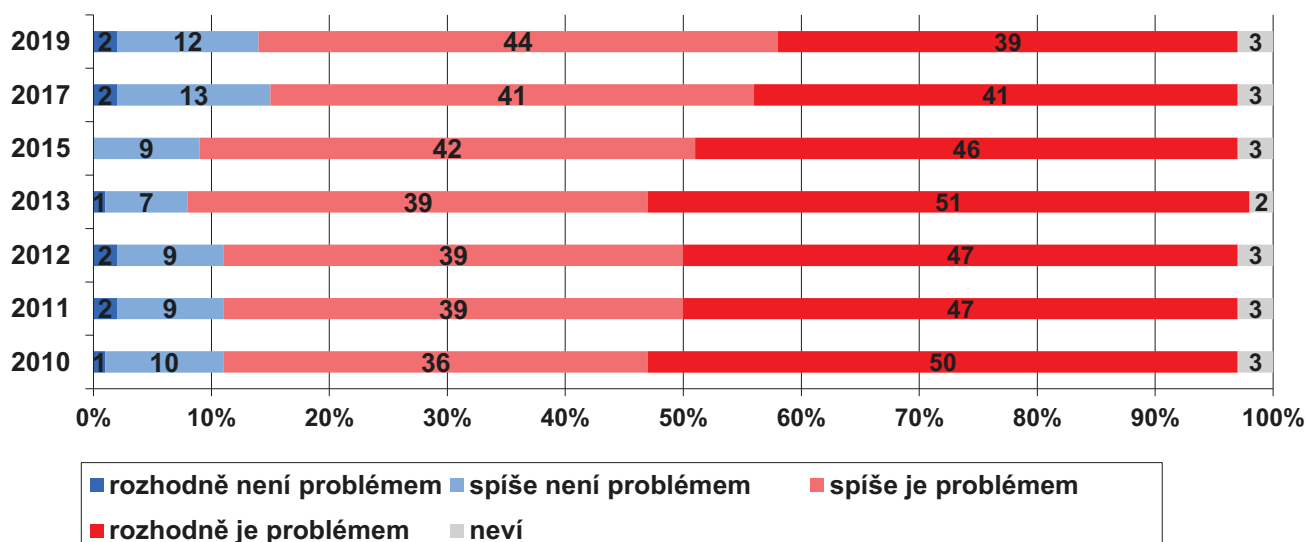
Tel.: 210 310 583, e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

Květnové šetření CVVM se mimo jiné zaměřilo na problematiku drog a jejich vnímání českou veřejností. Výzkum v tomto ohledu zjišťoval, zda a nakolik občané považují současný stav užívání drog za problém jednak v České republice jako celku, jednak v místě jejich bydliště. Dále jsme se ptali na to, zda se drogové problematice dostatečně věnují příslušné instituce a zkoumány byly také postoje k některým otázkám souvisejícím s léčbou drogové závislosti a pomoci lidem závislým na drogách.

Z výsledků zachycených v grafech 1 a 2 je patrné, že z pohledu celé České republiky současnou situaci užívání drog naprostá většina dotázaných (83 %) vnímá jako problém, z toho téměř dvě pětiny (39 %) dotázaných jsou o tom dokonce přesvědčeni rozhodně.

Graf 1: Představuje situace v užívání drog problém v České republice?¹

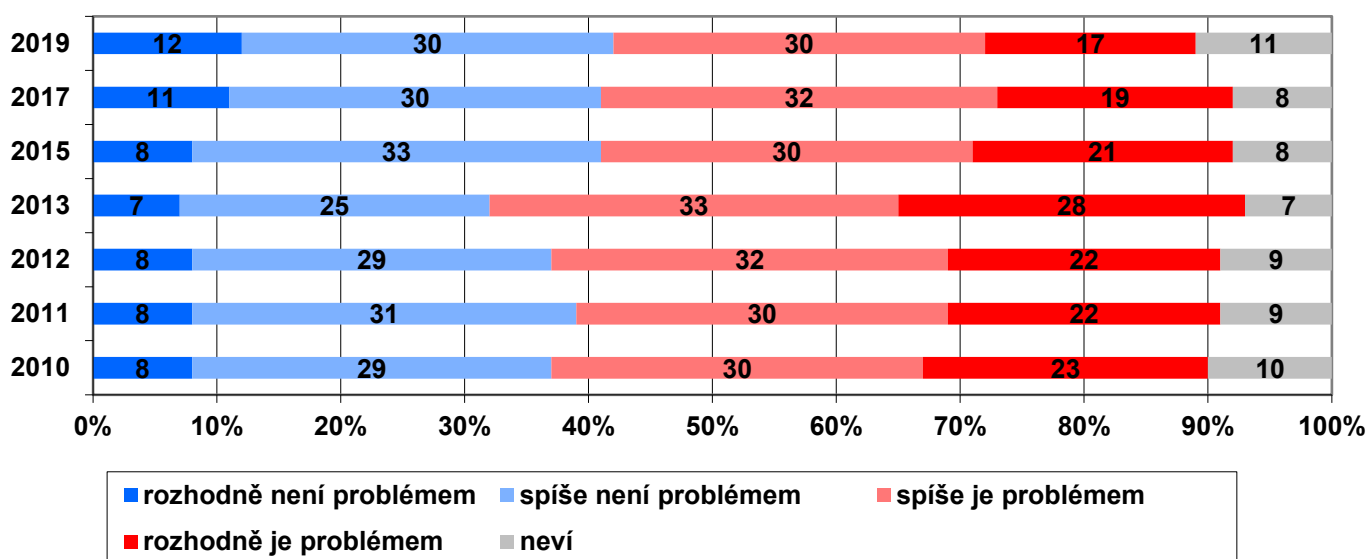
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Je, nebo není podle Vás současná situace v užívání drog problémem a) v celé České republice, b) v místě Vašeho bydliště? Varianty odpovědi: rozhodně je problémem, spíše je problémem, spíše není problémem, rozhodně není problémem.“

Při hodnocení situace v místě svého bydliště vnímá drogovou situaci jako problém znatelně menší část české populace představující necelou polovinu (47 %). Pouze 14 % českých občanů užívání drog nevidí jako problém v rámci ČR, o málo více než dvě pětiny (42 %) pak situaci nevyhodnocují jako problém při pohledu na místo, kde žijí (součty odpovědí „spíše není problémem“ a „rozhodně není problémem“).

Oproti poslednímu šetření z května 2017 nedošlo v názorech českých občanů na užívání drog jako problému v rámci celé ČR k žádným statisticky významným posunům. V případě místa bydliště pak v porovnání s rokem 2017 mírně vzrostl (o 3 procentní body) podíl těch, kteří volí odpověď „nevím“, a především o 4 procentní body poklesl podíl těch, kteří užívání drog hodnotí jako problém (součet odpovědí „spíše je problémem“ a „rozhodně je problémem“) na dosud nejnižší hodnotu od počátku měření, tj. od roku 2010.

Graf 2: Představuje situace v užívání drog problém v místě bydliště?²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Lidé, kteří mají mezi přáteli uživatele konopných či tvrdých drog a rovněž ti, kteří sami osobně užili někdy konopné či tvrdé drogy, se častěji domnívají, že užívání drog v celé ČR není problémem. Stejný názor častěji zastávají rovněž muži (15 % muži, 11 % ženy) a mladí lidé do 29 let. Naopak intenzita pocitu problémovosti užívání drog v rámci ČR klesá s rostoucí tolerancí konzumace konopných drog, případně drog jako extáze, pervitin a heroin.³ Pokud jde o místo bydliště, výrazně méně jako problém je užívání drog vnímáno dotázanými z obcí a měst do 2000 obyvatel. Regionálně je místní situace vnímána jako problémová častěji v Karlovarském a Ústeckém kraji, naopak méně často ji takto hodnotí obyvatelé Královéhradeckého a Libereckého kraje.

Pokud jde o pozornost a péči, kterou problematice užívání drog věnují příslušné instituce v České republice, téměř polovina (48 %) veřejnosti soudí, že je přiměřená, necelá třetina (32 %) ji má za nedostatečnou a 5 % ji naopak vnímá jako přehnanou. Zbývající přibližně sedmina (15 %) dotázaných zvolila odpověď „nevím“.

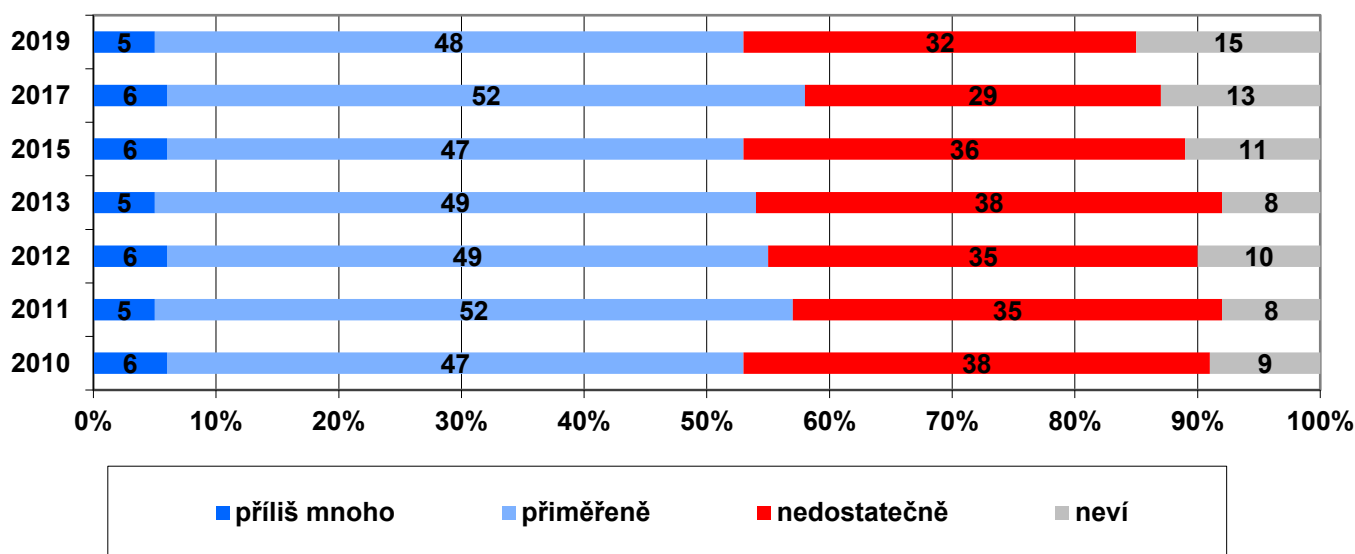
² Znění otázky: „Je, nebo není podle Vás současná situace v užívání drog problémem a) v celé České republice, b) v místě Vašeho bydliště? Varianty odpovědí: rozhodně je problémem, spíše je problémem, spíše není problémem, rozhodně není problémem.“

³ Více o morální přijatelnosti návykových látek v tiskové zprávě „Postoj veřejnosti ke konzumaci vybraných návykových látek – květen 2019“. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4958/f9/ob190619.pdf.

V porovnání s předchozím šetřením z roku 2017 mírně poklesl (o 4 procentní body) podíl lidí, kteří považují pozornost a péči jako přiměřenou a aktuální hodnoty se vrátily na úroveň z let 2010, 2012, 2013 a 2015. Hodnocení pozornosti a péče jako nedostatečné po mírném, statisticky nevýznamném (tj. o 3 procentní body) zvýšení je aktuálně druhé nejvyšší za celé sledované období od 2010. Od roku 2013 postupně mírně roste podíl těch, kteří nedokážou odpovědět a volí variantu „nevím“ (celkem nárůst o 7 procentních bodů na současných 15 %).

Pocit, že je pozornost a péče věnovaná drogové problematice ze strany odpovědných institucí přiměřená, se nijak významně neliší podle pohlaví, věku ani z hlediska vzdělání. Z hlediska regionálních rozdílů je hodnocení, že je pozornost institucí k drogové problematice nedostatečná nejčastější u obyvatel Karlovarského kraje a naopak hodnocení, že je přiměřená, se častěji objevuje u obyvatel Pardubického kraje. Názor, že se instituce v České republice problémem užívání drog zabývají nedostatečně, častěji zastávají lidé, kteří se domnívají, že užívání drog v rámci celé ČR i v místě jejich bydliště „rozhodně je problémem“ a také lidé hlásící se k levicové politické orientaci.

Graf 3: Jak se instituce v ČR zabývají problémem užívání drog?⁴

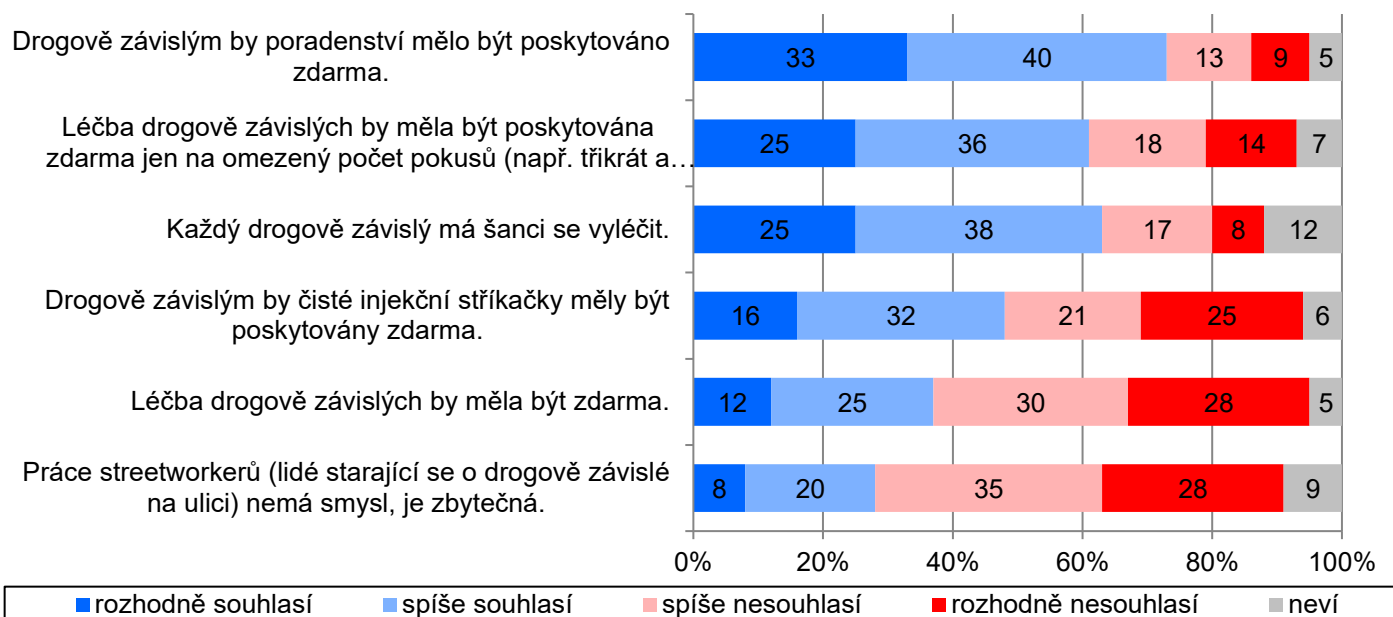

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Údaje v grafu 4 znázorňují postoje veřejnosti k některým dílčím otázkám spojeným s problematikou drogově závislých. Z letošního šetření vyplývá, že v české společnosti nadále převažuje přesvědčení, že každý drogově závislý člověk má šanci se ze své závislosti vyléčit (63 %) a v souladu s tím také téměř tři čtvrtiny (73 %) dotázaných souhlasí, aby drogově závislým lidem byla poskytována poradenská pomoc zdarma. Jen necelé dvě pětiny (37 %) respondentů se ovšem domnívají, že by měla být zdarma bez jakéhokoli omezení také léčba, většina respondentů (61 %) naopak podporuje omezený počet pokusů o léčbu drogové závislosti zdarma. Více než dvě třetiny českých občanů (63 %) považují za smysluplnou práci tzv. streetworkerů. Veřejnost je rozdělena v pohledu na to, zda by drogově závislým měly být zdarma poskytovány čisté injekční stříkačky (48 % je pro, 46 % proti).

⁴ Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, zabývají se příslušné instituce v České republice problémem užívání drog příliš mnoho, přiměřeně, nedostatečně?“

Graf 4: Názory na některé aspekty problematiky drogově závislých⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak vyplývá z údajů v tabulce 1, která nabízí časové srovnání výsledků srovnatelných výzkumů od roku 2009, v porovnání s posledním šetřením z května 2017 poklesl (o 7 procentních bodů) podíl souhlasu s názorem, že léčba drogově závislých by měla být poskytována zdarma jen na omezený počet pokusů, čímž se výsledek vrátil na úroveň z let 2009, 2011 a 2015. Ostatní posuny jsou v rámci statistické chyby (tj. o 3 procentní body a méně). Z dlouhodobějšího srovnání lze usuzovat, že názory na dané otázky se v čase mění pouze málo a že statisticky významné posuny nemají vesměs charakter vývojového trendu.

Tabulka 1: Souhlas / nesouhlas s výroky

	V/09 S/N	V/11 S/N	V/13 S/N	V/15 S/N	V/17 S/N	V/19 S/N
Drogově závislým by poradenství mělo být poskytováno zdarma.	76/20	73/23	76/20	73/24	76/21	73/22
Každý drogově závislý má šanci se vyléčit.	60/28	61/28	63/25	61/28	64/26	63/25
Léčba drogově závislých by měla být poskytována zdarma jen na omezený počet pokusů (např. třikrát a dost).	61/34	59/34	67/27	60/34	68/29	61/32
Drogově závislým by čisté injekční stříkačky měly být poskytovány zdarma.	46/48	43/50	47/46	47/46	49/46	48/46
Léčba drogově závislých by měla být zdarma.	30/66	32/63	31/64	35/59	39/57	37/58
Práce streetworkerů (lidé starající se o drogově závislé na ulici) nemá smysl, je zbytečná.	26/66	30/62	25/66	32/60	31/62	28/63

Pozn.: Položky seřazeny sestupně podle podílu souhlasu (součet odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“) v aktuálním výzkumu.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁵ Znění otázky: „Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky? a) Léčba drogově závislých by měla být zdarma. b) Práce streetworkerů (lidé starající se o drogově závislé na ulici) nemá smysl, je zbytečná. c) Léčba drogově závislých by měla být poskytována zdarma jen na omezený počet pokusů (např. třikrát a dost). d) Drogově závislým by čisté injekční stříkačky měly být poskytovány zdarma. e) Každý drogově závislý má šanci se vyléčit. f) Drogově závislým by poradenství mělo být poskytováno zdarma.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. – 14. 5. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1026</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>217</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB.44. OB.48, OB.49</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>ob190620</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. června 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
